

Levél a szerkesztőhöz.

Igen tisztelt Barátom!

A mult hó végén megkerestél az iránt, hogy a mult évi Főtanács jegyzőkönyvének ismertetése kapcsán irjak egy cikket a „Keresztény Magvető“ számára: „A cikk címe valami ilyesféle lehetne: Egyházi életünk jövő feladatai. Benne a mult évi jelentések alapján néhány, irányt mutató gondolatban ki kellene fejteni, hogy hitéleti, erkölcsi, egyházkormányzási, gazdasági, nevelési és fegyelmezési stb. tekintetben mik volnának a teendőink, hogy a jelen súlyos viszonyok között Atyáink örökségét megtarthassuk. Olyan időket élünk, amikor csak céltudatos és összetartó munkával állhatunk meg. A kapkodás és széthuzás a meglevő csekély erőinket is elsorvasztja“.

Természetesen a tőlem telhető legjobb képességgel s legnagyobb készséggel igyekszem eleget tenni a megtisztelő felhívásnak, habár nem egy hosszabb önálló cikk, hanem csak levél formájában, amely rövidebb keret nézetem szerint teljesen elegendő a nagyon egyszerű meritum megállapításához.

Tény az, hogy nagyon összetartó, kemény munka és akarás kell ahhoz, hogy a reánk maradt szent örökséget egyelőre csak megtartani is tudjuk.

A mi jelenlegi egyházi életünknek sarkalatos hibája: *tulteng a törvényhozás és bágyadt, elsovradó a törvényvégrehajtás munkája.*

Egészséges közélet pedig csak a kettőnek egy intenzivitási sikon való mozgása mellett lehetséges.

A „törvényhozás“ szót a legtágabb értelmű gyűjtő fogalomnak kívánom tekintetni: ide veszek minden egyházas elgondolást is, nyilatkozzék az meg_ szóval, üléseken, bizottságokban — vagy írásban akárhol, egyszóval minden olyan tevékenységet, ami az elgondoláson túl nem menően szubjektív, — ami több-kevesebb retortán leszűrődött „recept“ arra nézve, hogy mit hogyan kell vagy kellene csinálni.

Ez a könnyebb tevékenység és folyik is a termelés tropikus bujasággal ezeken a mezőkön.

Más a tettek mezeje: a végrehajtás. Ez a nehéz! Itt vérzünk el!

Külső és belső okok miatt, amik egyformán súlyos okok és amiknek közös okozója: az imperium változásával kisebbségi sorsba való jutásunk.

Hogy az Egyház megvalósíthassa hitéleti és teljes kulturális programját, a lelkiek mellett megfelelő anyagi erőkre is szüksége van. Földbirtokainkat elvesztettük, a kapandó ellenérték a semminél alig több, alapítványaink elértéktelenedtek, államsegélyünk a valóságos szükségletekhez képest alig valami, hiveink áldozatkészségének teherbirása az általános gazdasági nyomoruság rendén súlyosan alászállott. Egyszóval vagyon és jövedelem tekintetében egyaránt leszegényedtünk s ezért a szegénységért kell, hogy elmaradjon sok nagy értékű és fontosságú rendelkezésnek, életszükségletnek megvalósítása.

Egyházkormányzási, fegyelmezési, nevelési kérdésekben hasonlóképpen megérezzük, hogy az államhatalomnak támogatása kisebbségi minőségünknek megfelelőleg jár ki nekünk.

Végrehajtási enerváltságunk belső okait szintén erre az eredőre viszem vissza.

A mostani vezető generáció egy többségi nemzethez való tartozás ideológiájában nőtt fel s nem lehet rossz néven venni a változott viszonyokhoz való alkalmazkodás rugalmasságának hiányát. Annyival inkább, mert nemcsak külsőleg megfogható tényekben változott meg a világ, hanem megváltozott a lelkek belső összetételében is. Egy új világ épülésekor a lelkek tétovázása, a megszokott fegyelmet itt is, ott is kikezdeni vágyó anarchiája, a nem engedelmeskedők kara szükségszerű ellenhatásképpen ki kell termelje idővel azt a másik erőt, amire a soha alul nem kerülhető Jónak szüksége van.

Megváltozott viszonyok között, megváltozott lelki összetételű tömegeknek, százados törvényeink örök igazságaival a helyes úton való vezetésére egy unitárius Mussolini kellene, Isten áldott zsenialitással, vasenergiával és meleg szívvvel!

Valljuk be ma mindnyájan, alázatos főmeghajtással, hogy ettől az ideáltól egyformán távol állunk és egymás középvonalságában lázongás nélkül megnyugodva, kérjük alázatosan a Mindenhatót, hogy engedjen meg nekünk csak annyit, hogy léket kapott csolnánkba ne tóduljon be több víz, mint amennyit gyarló, de buzgó

jóindulattal a két tenyerünkkel ki tudunk merni, — hogy el ne süllyedjünk, amíg nem jön nekünk is a Kiválasztott!

A kérdésre: „Mik volnának a teendőink?” a felelet tehát ez: adott helyzeteknek nyugodt mérlegelésével tartjuk be és tartassuk be meglevő törvényeink rendelkezéseit és bölcs intencióit, erre fordítjuk az energiákat és ne fecséreljük el azokat egymásközi torzsalkodásokkal és ezidőszerint meg nem valósítható tervezgetésekkel. Ne akarjunk emeletet építeni, amikor repedezik az alap és hordjon mindenki annyi és olyan téglát a fenntartáshoz, amilyent tud, — de azt valóban hozza és lélekkel hozza!

Ha ezt ma elvégezzük, bizom benne, hogy minket nagy viharokban megoltalmazott hatalmas egy Istenünk segédelmével majd felépítjük az emeletet is!

Ami a Főtanács jegyzőkönyvének ismertetését illeti, úgy vélem, hogy akit érdekelnek ügyeink, átolvassa a füzetet és megérti, anélkül, hogy annak ismertetése szükségessé válna és bizonyára fog találkozni itt-ott némi felcsillanó lendülettel is.

Farnas, 1930. február hó.

Tisztelő, készséges hived:

Dr. Szent-Iványi József,
főgondnok.

Megújhdásunk.¹⁾

Kinek élete övéinek drága, emléke áldott volt, sirja fölött szeretettel ápolja virágait, emlékezésének szimbolumát a hála és kegyelet.

Kinek nagysága tul nő az emberi végesség korlátain, marandó emlékül mauzoleumot állit annak az idő.

Kinek szelleml fénye bevilágít az ismeretlenség végtelenének birodalmába és mint világító torony fénycsóvjája, biztos utat sugároz a távoli célok és eszmények felé, annak lényét nem temetheti be a sirhant, nem zárhatja el sziklaúr. Benne él az az Örökkévalóságban. Szellemlisége az emberiség közkinésévé vált.

Ki szeretettel csüngött övéi sorsán, szivében mindig féltőn melengeti azok emléket.

Ki komolyan veszi eszményeit és nagy ügyekért lelkesedni, értük áldozni kész, igaz kegyelettel hódol a tovatúnt idők nagyjai szellemének.

A mult egész valójával átitatott jelennek, a több sikerrel kecsgető, biztató jövendőért folytatott odaadó küzdelem sodrában, meg kell állnia, hogy az emlékezés határköveinél szemlélődve, le rója háláját nagyjaival szemben s a régi dicsőség mámorától ittasultan új erőt nyerve, körülvértezten induljon utain tovább.

Az emlékezés magasztos ünnepén megidézzük a multnak mindenket megelevenítő szellemét s a nagy történelem mozgalmas szinpadján, ünneplésünk középpontjába állitjuk a történelem dicsfénytől övezett hőseit. Megdicsőült alakjuk, a halhatatlanság mezében tiszteletet parancsol. Örök nagyságuk, glóriájuk tündöklő sugárözönével bevilágítja a jelen sivárságát. Áttüzesíti egész valónkát s boldogító érzéseket váltva ki belőlünk, ragyogva tükröződik vissza arcáinkon. Nagy szellemük gazdagsága szétáramlik közöt-

---

¹⁾ Felolvasatott Kolozsvárt az Unitárius Lelkészkör 1929. évi Dávid Ferenc emlékünneplésén.